

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С.СКОВОРОДИ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ

Презентація курсу вільного
вибору «Феноменологія релігії»
для аспірантів 1 курсу

АНОТАЦІЯ

- Незважаючи на те, що феноменологія релігії сформувалася дещо пізніше інших галузей релігієзнавства — на межі XIX—XX ст., тривалий час вона висувала претензії на роль провідного напрямку релігієзнавчих студій, який би зміг підпорядкувати собі все зростаючу кількість конкретних і не пов'язаних між собою досліджень. На появу феноменології релігії, безумовно, вплинула загальна ситуація в західній філософії—концентрація дослідницької уваги на людині в усьому різноманітті її проявів. Безпосередньою теоретико-методологічною основою феноменології релігії, яка позначилася навіть на самій назві цієї дисципліни, стала феноменологічна філософія німецького мислителя Е. Гуссерля.

МЕТА, ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Предметом феноменології релігії є вивчення "святого", як усього, що наділене надприродними властивостями, у всьому різноманітті його проявів (матеріальні речі, простір і час, числа, слова, дії, переживання людини тощо) у різних релігіях. На відміну від філософії релігії, феноменологія релігії принципово залишає відкритим питання про сутність релігійних явищ. Вона зосереджує свою увагу на описі та наступній систематизації релігійних феноменів з метою вияву і визначення різних типів релігії, осягнення структури, значення релігійних явищ. Якщо у перші десятиліття свого існування феноменологія релігії опікувалася виділенням загальних моментів історичного релігійного досвіду, то на сучасному етапі свого існування в ній переважають дослідження унікальних проявів святого.

В результаті освоєння дисципліни аспірант:

1. повинен знати:
  - основні етапи розвитку феноменології релігії (докласичний, класичний і посткласичний), їх чільних представників;
  - предметні області феноменології релігії;
  - основні концепти і поняття феноменології релігії (релігійний досвід, священне і т.д.);
  - зміст сучасних дискусій про предмет і метод феноменології релігії.
2. повинен вміти:
  - самостійно вивчати джерела з феноменології релігії;
  - критично розбирати наукову літературу, присвячену феноменології релігії;
  - самостійно знаходити базові смислові структурні компоненти при аналізі релігійних фактів.

3. повинен володіти: категоріально-понятійним апаратом феноменології релігії;

методами феноменологічного дослідження.
4. повинен демонструвати здатність і готовність:

застосовувати результати освоєння дисципліни у професійній діяльності. досягнути глибокого усвідомлення багатовимірного взаємозв'язку розвитку української філософської думки з європейською філософською і культурною традицією; виявити загальне і особливе у розвитку сучасної української філософії в контексті світової.

розкрити сучасні погляди про проблематику і дисциплінарну своєрідність філософії релігії та феноменології релігії у релігієзнавчому комплексі; □ формувати в студентів уявлення про витоки релігійної віри, особливості релігійного почуття та релігійної свідомості, духовнопрактичний сенс релігійного знання; □ вивчити сакральне (священне) та інші релігійні феномени на основі філософського аналізу крізь призму різних напрямів феноменології релігії.

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Модуль I
- Тема 1. Предмет і метод феноменології релігії
- Тема 2. Історія становлення феноменологічного методу в релігієзнавстві
- Тема 3. Класична феноменологія релігії та її основні представники
- Тема 4. Неофеноменологія релігії
- Модуль II
- Тема 5. Ідеї західної філософії XX ст. в контексті феноменологічних досліджень релігії
- Тема 6. Герменевтика і феноменологія релігії
- Тема 7. Релігійний досвід як об'єкт дослідження феноменології релігії
- Тема 8. Компаративний підхід у феноменології релігії

Основні форми роботи

Лекції

Іспит

Семінари

модульний
контроль

дискусії

тренінги

опитування

Ділові ігри

Складання
ментальних карт

Написання тез,
доповіді, есе

тестування

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ

- упорядковувати основний зміст усіх розділів курсу (історичні парадигми філософування);
- визначати та здійснювати аргументацію поглядів Видатних мислителів, виходячи з різних соціокультурних та світоглядних контекстів;
- орієнтуватися у сукупності різних думок, концепцій, вірувань та цінностей, аргументувати власну світоглядну позицію, вести діалог і полілог, брати участь у дискусіях про засади життєдіяльності людини, а також формувати власну позицію у вирішенні складних проблем суспільної свідомості;
- використовувати досвід видатних мислителів минулої та сучасної релігії для ретельного аналізу закономірностей людського буття, більш глибокого розуміння особливостей розвитку природничого та соціального світу, й на цьому підґрунті краще розібратись з власним внутрішнім миром та стосунками з зовнішнім середовищем;
- формування системного наукового світогляду, професійної етики (дотримання норм і принципів академічної доброчесності) та загальнокультурного кругозору

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

- застосування системного підходу: вміння бачити місце питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;
- правильність та повнота розкриття питання, вміння чітко, логічно, систематизовано викласти матеріал;
- рівень осмислення навчального матеріалу, повнота розкриття змісту понять, характеру закономірних зв'язків та залежностей між явищами, які вони відображають, точність застосування наукових термінів;
- рівень виявлення аналітичних вмінь, вмінь обґрунтувати основні положення викладеного матеріалу, демонструючи навички наукового узагальнення проблеми та вміння зробити достатньо мотивовані висновки;
- вільне володіння матеріалом – мається на увазі як вміння зробити його повний або концентрований виклад так і вміння використовувати матеріал у новій навчальній ситуації, знання основних концепцій проблеми, яка розглядається, вміння мотивовано викласти власну точку зору;
- вміння бачити прикладний аспект (практичне застосування) знань, що висвітлюються;
- використання додаткової літератури;
- культура мовлення.

Викладачі

*Култаєва Марія
Дмитрівна,
доктор
філософських наук,
професор*

*Дроботенко
Мар'яна
Олександрівна,
доктор
філософських наук,
доцент*

*Корж Анна
Вікторівна,
кандидат
філософських наук,
доцент*